

ประสิทธิผลของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง

สาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ

The Effectiveness of The Specialized Nursing Program in Organs Donation and Organ Transplantation

สิริลักษณ์ ศรีเสวต*¹ พิระนันท์ จีระยิ่งมงคล² ศรีวรรณ มีบุญ³ ยุวดี อรรถจารุสิทธิ์⁴ เนตรนภา ปรียานุรักษ์¹

Siriluk Srisawet*¹ Peranan Jerayingmongkol² Sriwan Meeboon¹ Yuwadee Attajarusit⁴ Netnapa Preeyanurak¹

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10230

¹Boromarajonani College of Nursing Nopparat Vajira Bangkok Thailand 10230

²วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ราชบุรี ประเทศไทย 70110

²Boromarajonani College of Nursing Jakreerat Ratchaburi Thailand 70110

³วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10230

³Boromarajonani College of Nursing Nopparat Vajira Bangkok Thailand 10230

⁴ศูนย์รับบริจาคอวัยวะ สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย 10330

⁴The Thai Red Cross Organ Donation Centre Bangkok Thailand 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยประเมินผลหลักสูตรเป็นแบบผสมผสาน (Mixed method design) ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ รุ่นที่ 1 จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ ประชากร คือ 1) ผู้สำเร็จการอบรม 2) ผู้บังคับบัญชา 3) เพื่อนร่วมงาน และ 4) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 133 คน เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ประสิทธิผลของผู้ที่ได้รับการอบรม หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ 2) แบบสัมภาษณ์ผู้ผ่านการอบรม ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และอาจารย์ผู้สอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการอบรมร้อยละ 97.56 มีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไปต่อการจัดหลักสูตรว่า ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญมีความเป็นมืออาชีพในการจัดอบรม ผู้สำเร็จการอบรมร้อยละ 95.12 มีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไปต่อการบริหารจัดการห้องเรียน สำหรับการประเมินกระบวนการพบว่า มีการบริหารหลักสูตร ตามขั้นตอนการเปิดหลักสูตร การดำเนินการใช้หลักสูตร และการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรพบว่า ผลการวิเคราะห์สมรรถนะตามหลักสูตรจำแนกตามการรับรู้พบว่า ทุกสมรรถนะมีคะแนนในระดับมาก ผู้สำเร็จการอบรมรับรู้สมรรถนะของตนในระดับมากที่สุดด้านด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย 4.64 (SD = 0.52) และด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 4.61 (SD = 0.46) ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะระหว่างการรับรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.004$

คำสำคัญ: หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สมรรถนะ การบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ

Abstract

This curriculum evaluation research uses a mixed method design through quantitative and qualitative data. The main purpose is to study the effectiveness of the specialized nursing program in organs donation and transplantation, class 1, at Boromarajonani College of Nursing, Nopparat Vajira. This study collects data from all populations, in total 133 people, including with 1) Graduates of the specialized nursing program in organs donation and organ transplantation, 2) Graduates' supervisors 3) Graduates' colleagues, and 4) Graduates' instructors. The instruments are 1) the questionnaire evaluating the competencies of the graduates finishing this specialized nursing program including 5 rating scale, and 2) interviewing questionnaire of qualitative data collecting data from the instructors.

The results show that 97.56 percent of the graduates report a high level score of specialty instructors in conducting the course and 95.12 percent report a high level score of classroom management. For the process evaluation, the course follows curriculum administration including curriculum opening, implementing, and improving. The evaluation of the effectiveness of the program in organs donation and organ transplantation reveals. The participants evaluate all competencies at high level. Their colleagues evaluate all competencies at the highest level. The graduates evaluate the highest mean scores of the ethical competency 4.64 (SD = 0.52) and professional nursing competency 4.61 (SD = 0.46). However, the perceptions of competencies among the participants, supervisors, and colleagues are different with statistical significant, $p = 0.004$.

Keywords: Specialized Nursing Program, Competencies, Organs Donation and Organ Transplantation

บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทางการแพทย์ที่ทันสมัย ส่งผลให้การรักษาผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะอวัยวะสำคัญล้มเหลวระยะสุดท้าย เช่น ผู้ป่วยไตวาย ตับวาย หัวใจล้มเหลว ได้รับการรักษาด้วยการปลูกถ่ายอวัยวะนั้นๆ ผู้ป่วยมีโอกาสรอดชีวิตสูงขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ใกล้เคียงคนปกติ จึงนับว่าการปลูกถ่ายอวัยวะเป็นการให้ชีวิตใหม่ให้ผู้ป่วยสามารถมีชีวิตที่ยืนยาวต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ แต่การบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยมาก¹ โดยพบว่าผู้ป่วยที่มีอวัยวะอยู่ในเงื่อนไขที่สามารถบริจาคอวัยวะได้ในโรงพยาบาลต่างๆ มีจำนวนมาก แต่ไม่ได้รับการวินิจฉัยภาวะสมองตาย จึงไม่ได้รับการเจรจาขอบริจาคอวัยวะและไม่ได้รับการดูแลอวัยวะอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้สามารถนำอวัยวะนั้นมาทำการปลูกถ่ายให้กับผู้ป่วยที่รอคอยอวัยวะได้น้อยกว่าร้อยละ 20 ซึ่งในประเทศที่มีระบบการบริจาคอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะที่ดี เช่น ประเทศสเปน อัตราปลูกถ่ายอวัยวะสูงถึงร้อยละ 30 ถึง 50² กระทรวงสาธารณสุข และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อการ

แก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ร่วมกันพัฒนาระบบการบริหารจัดการอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะ โดยได้จัดทำแผนพัฒนาระบบสุขภาพ (Service Plan) สาขาที่ 13 และกำหนดให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการของหน่วยบริการ (Excellence center) สาขาที่ 5 เพื่อพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของการรักษาผู้ป่วยด้วยวิธีการปลูกถ่ายอวัยวะ และได้กำหนดเป้าหมาย “เพิ่มปลูกถ่าย ลดการตาย ได้เร็ว”³

กระบวนการที่จะได้มาซึ่งอวัยวะบริจาคจากผู้บริจาคที่มีชีวิตและผู้บริจาคเสียชีวิต จนกระทั่งนำอวัยวะไปปลูกถ่ายให้แก่ผู้ป่วยมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อน และเกี่ยวข้องกับจริยธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งต้องมีการประสานความร่วมมืออย่างดีของบุคลากรจากสหสาขาวิชาชีพ ดังนั้นการเพิ่มอัตราการบริจาคอวัยวะต้องมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ พยาบาลต้องมีสมรรถนะสูงในการประสานงานและดำเนินการขอบริจาคอวัยวะ โดยเฉพาะการรับบริจาคอวัยวะจากผู้เสียชีวิตสมองตาย พยาบาลต้องสามารถค้นหาผู้บริจาคอวัยวะ เจรจาขอบริจาคอวัยวะจากญาติผู้เสียชีวิต และให้การดูแลผู้บริจาคอวัยวะ ตลอดจนดูแลอวัยวะให้สามารถ

นำอวัยวะไปปลูกถ่ายให้แก่ผู้รออวัยวะอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ⁴ ซึ่งส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนผู้ที่มีภาวะอวัยวะสำคัญทำงานล้มเหลวให้กลับมามีคุณภาพชีวิตที่ใกล้เคียงปกติให้มากที่สุด และสามารถทำประโยชน์ต่อครอบครัว และสังคมต่อไป⁵

กระทรวงสาธารณสุขเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรอบรมระยะสั้นการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการพยาบาลผู้บริจาคอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะ จึงมอบหมายให้สถาบันพระบรมราชชนก โดยวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดพระเชตุพน ร่วมกับศูนย์รับบริจาคอวัยวะสภากาชาดไทย โรงพยาบาลอุดรธานี และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเปิดหลักสูตรอบรมระยะสั้นการพยาบาลเฉพาะทาง เพื่อพัฒนาพยาบาลผู้รับผิดชอบงานด้านนี้ให้มีศักยภาพและครอบคลุมทั่วประเทศ คณะผู้จัดทำวิจัยมีความสนใจในการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขา การบริจาคอวัยวะ และปลูกถ่ายอวัยวะ เพื่อทราบข้อมูลของผู้สำเร็จการอบรมในการนำความรู้ ประสบการณ์ และเครือข่ายความร่วมมือมาพัฒนางานการบริจาคอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะให้เกิดประโยชน์สูงสุด และตอบสนองต่อแผนพัฒนาระบบสุขภาพ (Service Plan) รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุง วางแผน และพัฒนาการจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบสุขภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับสมรรถนะตามหลักสูตรระหว่างการรับรู้ตนเองของผู้สำเร็จการอบรม เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค แนวทางการจัดการ และการแก้ปัญหาของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรในการปฏิบัติงานการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ

คำถามการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะเป็นอย่างไร
2. ระดับสมรรถนะตามหลักสูตรระหว่างการรับรู้ตนเองของผู้สำเร็จการอบรม เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาแตกต่างกันหรือไม่

3. ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการจัดการ และการแก้ปัญหาของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรในการปฏิบัติงานการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ ตามรูปแบบ CIPP Model ซึ่งเป็นกระบวนการในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรอย่างเป็นระบบ โดยวิเคราะห์องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรประกอบด้วย 1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) ได้แก่ หลักสูตร และเครือข่ายความร่วมมือ 2) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 3) การประเมินผลผลิต (Process Evaluation : P) ได้แก่ สมรรถนะผู้สำเร็จการอบรมตามที่หลักสูตรกำหนด และประสิทธิภาพของหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประเมินผลการดำเนินงานของหลักสูตร โดยใช้ข้อมูลแบบผสมผสาน (Mixed method design) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะ และปลูกถ่ายอวัยวะของผู้ผ่านการอบรม รุ่นที่ 1 จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดพระเชตุพน ประชากร คือ 1) ผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะของผู้ผ่านการอบรม รุ่นที่ 1 จำนวน 41 คน 2) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการอบรม จำนวน 41 คน 3) เพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการอบรม จำนวน 41 คน และ 4) อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ จำนวน 10 คน ในการศึกษาครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดพระเชตุพน หนังสือรับรองเลขที่ COA No. 3/2562 และ ERB No. 10/2562 เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการ

วิจัยได้สอบถามข้อมูลของข้อคำถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจ และอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจนผู้เข้าร่วมวิจัยเข้าใจ จากนั้นผู้เข้าร่วมวิจัยนำเอกสารชี้แจงการเข้าร่วมการวิจัยไปปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำหรือความคิดเห็นจากผู้อื่นที่ต้องการได้ และส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยภายใน 1 สัปดาห์ หากในขณะระหว่างการดำเนินการวิจัยหากผู้เข้าร่วมวิจัยมีความประสงค์ออกจากการศึกษาวิจัย สามารถแจ้งขอออกจากการวิจัยได้ก่อนการดำเนินการวิจัยจะเสร็จสิ้น โดยไม่มีผลใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้ประสิทธิผลของผู้ที่ได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ เป็นเครื่องมือที่เก็บข้อมูลจากการประเมินตนเองของผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีมาตรวัด 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประสิทธิผลของผู้ที่ได้รับการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ และปัญหาอุปสรรค แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้ที่ได้รับการอบรม รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่นๆ

2. เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกชุด โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ราย ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา ซึ่งดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.97 - 1.00 และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มากกว่า 0.80 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิก่อนนำไปใช้จริงไปทำการทดสอบ (Pilot test) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มผู้อบรมหลักสูตรของศูนย์บริจาคอวัยวะ สภากาชาดไทย และปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริจาคอวัยวะ จำนวน 30 ราย เพื่อหาความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) เท่ากับ 0.76

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2562

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตอบแบบสอบถาม จากผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ รุ่นที่ 1 ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกัต้นสังกัดของผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรเฉพาะทางสาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ และอธิบายให้ผู้ประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย ระยะเวลาที่จะต้องเข้าร่วมโครงการวิจัย และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งประโยชน์โดยตรงกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ประโยชน์โดยรวมที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ และขอความร่วมมือในการทำวิจัยด้วยความสมัครใจไม่มีการบังคับใดๆ และมีสิทธิ์จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา พร้อมทั้งส่งเอกสารการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยให้ผู้ที่จะเข้าร่วมการวิจัยอ่าน

2. ผู้วิจัยอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมวิจัยโดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และให้เซ็นยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าว

3. ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้ผู้ที่จะเข้าร่วมการวิจัยสอบถามในส่วนที่ยังไม่เข้าใจทางโทรศัพท์ และเมื่อผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดและข้อคำถามของโครงการวิจัยจนเข้าใจแล้ว ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถนำเอกสารชี้แจงผู้เข้าร่วมการวิจัยไปปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำหรือความคิดเห็นจากบุคคลในครอบครัวหรือผู้อื่นที่ต้องการได้ และส่งกลับคืนมายังผู้วิจัยภายใน 1 สัปดาห์

4. หากในขณะระหว่างการดำเนินการวิจัยหากผู้เข้าร่วมวิจัยมีความประสงค์ออกจากการศึกษาวิจัย สามารถแจ้งขอออกจากการวิจัยได้ก่อนการดำเนินการวิจัยจะเสร็จสิ้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะไม่มีผลใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้

5. การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติโดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครวัดนุชชะระ

6. แบบสอบถามส่งให้กลุ่มตัวอย่างทาง

จดหมาย โดยทั้งหมดไม่ได้ระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะไม่มีเปิดเผยทำให้เกิดความเสียหาย การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมของผลการวิจัยเท่านั้น ซึ่งข้อมูลต่างๆ จะถูกเก็บเป็นความลับ และข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากผลการวิจัยเผยแพร่แล้ว

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 อาจารย์ผู้สอนผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคต้วยและปลูกถ่ายอวัยวะ จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา หรือเพื่อนร่วมงานจำนวน 10 คน และ กลุ่มที่ 3 ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรเฉพาะทาง สาขาการบริจาคต้วยและปลูกถ่ายอวัยวะ จำนวน 10 คน โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประสานงานไปยังอาจารย์ผู้สอนผู้สำเร็จการอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคต้วยและปลูกถ่ายอวัยวะ ผู้บังคับบัญชา หรือเพื่อนของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตร และผู้ผ่านการอบรมหลัก

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและเชิญประชุมไปยังต้นสังกัด

3. ประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) ระหว่างดำเนินการประชุม ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถออกจากการประชุมได้ตลอดเวลา หรือสามารถเลือกไม่ตอบคำถามที่ทำให้ไม่สบายใจได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนี้

1. การวิเคราะห์บริบทของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทางสาขาการบริจาคต้วยและปลูกถ่ายอวัยวะ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยประสิทธิผลตามสมรรถนะตามหลักสูตร ระหว่างการประเมินตนเองของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานด้วยสถิตินอนพารามेटริก (Nonparametric statistics)

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา ด้านสมรรถนะการปฏิบัติงานในกระบวนการบริจาคต

อวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะ ปัญหาและอุปสรรค (Content analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และรูปแบบการประเมินผลแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) ประกอบด้วย การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตของหลักสูตร ดังนี้⁶

1. การประเมินบริบทของหลักสูตร ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมจากการสนทนากลุ่มพบว่า ร้อยละ 97.56 มีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไป ต่อการจัดหลักสูตร โดยมีความสอดคล้องของหลักสูตรการอบรมกับแผนพัฒนาระบบสุขภาพ (Service Plan) สาขาที่ 13 และกำหนดให้เป็นศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการของหน่วยบริการ (Excellence center) สาขาที่ 5 พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์รับบริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะเพิ่มในโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ ทั่วประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอวัยวะ และพัฒนาเป็นระบบที่ยั่งยืน ดังนั้นหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการบริจาคต้วยและปลูกถ่ายอวัยวะ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยผลักดันให้ระบบบริการสุขภาพมีบุคลากรที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของระบบบริการสุขภาพไทย และพบว่าร้อยละ 95.12 ของผู้เข้ารับการอบรมมีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไปเกี่ยวกับความเหมาะสมของจำนวนหน่วยกิตและระยะเวลาในการอบรมเหมาะสม รวมทั้งหลักสูตรนี้มีประโยชน์ในการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลเฉพาะทาง และการบริหารจัดการหลักสูตร พ.ศ. 2557 โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการพยาบาลเฉพาะทาง ประกอบด้วย ระยะเวลาการฝึกอบรม 16 - 18 สัปดาห์ จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 15 - 20 หน่วยกิต เป็นวิชาภาคทฤษฎี 10 - 12 หน่วยกิต และวิชาภาคปฏิบัติจำนวน 5 - 8 หน่วยกิต⁷

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า ความคิดเห็นของผู้สำเร็จการอบรมจากการสนทนากลุ่มพบว่า ร้อยละ 97.56 มีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไป ต่อการจัดหลักสูตร ผู้สอนมีองค์ความรู้ด้านการบริจาคต้วยและการปลูกถ่ายอวัยวะ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความซับซ้อน และเป็นความรู้ความเชี่ยวชาญขั้นสูง โดยจะปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือสถาบันที่มีความเป็นเฉพาะ

ทาง เป็นอาจารย์ในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย และมีผลงานทางวิชาการที่เผยแพร่อย่างแพร่หลายในระดับชาติ และนานาชาติ ผู้สำเร็จการอบรมร้อยละ 95.12 มีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไป ต่อความพึงพอใจต่อการบริหารห้องเรียน อุปกรณ์ในห้องเรียน ห้องสมุดมีหนังสือและฐานข้อมูลเกี่ยวกับความรู้การบริจาคอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะ โดยสามารถใช้ในการสืบค้นข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การบริหารห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนลดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมระหว่างเรียน⁸ การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนเอื้ออำนวยสนับสนุนการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักของการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนทางการศึกษา โดยไม่ต้องพบหน้ากัน⁹ ผู้สำเร็จการอบรมร้อยละ 95.12 มีความคิดเห็นในระดับดีขึ้นไป ต่อการอบรมภาคปฏิบัติการจัดประสบการณ์ที่ครอบคลุมทุกหน่วยบริการที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลด้านการบริจาคอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะ ทุกแหล่งฝึกปฏิบัติมีจำนวนกรณีศึกษาเพียงพอกับผู้เข้ารับการอบรม พยาบาลที่เลี้ยงมีความรู้ความสามารถประสบการณ์การทำงานด้านการบริจาคอวัยวะและการปลูกถ่ายอวัยวะโดยตรงจากทุกภูมิภาค ผ่านการอบรมครูที่เลี้ยงสามารถจัดประสบการณ์ภาคปฏิบัติส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาทักษะการพยาบาล ส่งเสริมคุณค่าทางสังคม ความเชื่อ และทัศนคติในวิชาชีพการพยาบาล¹⁰ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษารูปแบบบทบาทหน้าที่หลักของครูที่เลี้ยงซึ่งต้องเป็นผู้รู้ทั้งในเรื่องการพยาบาลและระบบการดูแลสุขภาพภายใต้การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ การคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัย ซึ่งประกอบด้วยการเป็น ผู้ชี้แนะ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำ เป็นผู้คอยช่วยเหลือ เป็นผู้ที่คอยขัดเกลาทางสังคม เป็นผู้ประเมิน และเป็นผู้คอยปกป้อง¹¹

3. การประเมินกระบวนการ การบริหารหลักสูตร ก่อนเปิดหลักสูตร คณะกรรมการดำเนินการอบรมประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการจัดอบรม เตรียมห้องอบรมทฤษฎี และห้องฝึกปฏิบัติการพยาบาล จัดเตรียมตำราวารสารที่เกี่ยวข้อง และจัดทำตารางการอบรมให้มีความเหมาะสม ระหว่างการเปิดใช้หลักสูตร ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ภาคทฤษฎีและประสบการณ์ภาคปฏิบัติครบตามวัตถุประสงค์ กระบวนการอบรมภาคปฏิบัติเน้นการเรียนรู้แบบเปิดโอกาสให้ปฏิบัติในสถานการณ์จริงโดยมีพยาบาลผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา เน้นการนำความรู้ทักษะที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติ

ครั้งนี้ไปใช้ในการต่อยอด พัฒนาระบบงาน พัฒนาศักยภาพของผู้อบรมเมื่อกลับไปปฏิบัติงานจริงที่หน่วยงานของตนเอง โดยเน้นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์และงานวิจัย เพื่อยกระดับคุณภาพการพยาบาล และพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้ได้มาตรฐานตามยุคของการเปลี่ยนแปลง¹² บุคลากรต้นแบบเป็น Role model ที่ดี เคารพเกียรติศักดิ์ศรี การตัดสินใจของครอบครัว และการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ด้วยการกระทำจริง (Learning by doing) ติดตามประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมทุก 1 เดือน เพื่อดำเนินแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการอบรม และสิ้นสุดการอบรมคณะกรรมการประชุมร่วมกัน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง และพัฒนาการบริหารหลักสูตรต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการใช้โครงการฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลระหว่างนักศึกษาปริญญาโทกับผู้บริหารทางการพยาบาลและผู้เชี่ยวชาญทางคลินิกโดยมีการเตรียมการเป็นลำดับขั้นตอนเริ่มจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนภาคปฏิบัติ การตั้งเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้เรียนภาคปฏิบัติและพยาบาลที่เลี้ยงพบว่า โครงการดังกล่าวไม่เป็นเพียงการพัฒนาทักษะทางการพยาบาลเท่านั้น มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเพิ่มคุณค่าทางการพยาบาลระหว่างผู้เรียนและพยาบาลที่เลี้ยงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและคงทน¹³

4. การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร

4.1 การประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร ผลการประเมินจากผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน 60 คน ประกอบด้วย ผู้สำเร็จการอบรมจำนวน 32 คน ผู้บังคับบัญชา จำนวน 12 คน และเพื่อนร่วมงานจำนวน 16 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป พบว่า 1) ผู้สำเร็จการอบรมเข้าร่วมงานวิจัยจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 78.05 ของจำนวนประชากร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 65.63 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 84.37 โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติงานหน่วยงานรับบริจาคอวัยวะ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 90.62 2) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการอบรมเข้าร่วมงานวิจัยจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 29.27 ของจำนวนประชากร ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 50 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 จบการศึกษาระดับปริญญาโทเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 3) เพื่อนร่วมงานเข้าร่วมงานวิจัยจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 39.02 ของจำนวนประชากร ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 14 คน

คิดเป็นร้อยละ 87.50 การวิเคราะห์สมรรถนะตามหลักสูตร
จำแนกตามการรับรู้ของผู้เข้าอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อน
ร่วมงาน พบว่า ทุกสมรรถนะมีคะแนนในระดับมาก โดยเพื่อน
ร่วมงานมีการรับรู้สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมในระดับมาก
ที่สุดทุกสมรรถนะ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง
4.53 (SD = 0.59) - 4.80 (SD = 0.41) ผู้สำเร็จการอบรมรับรู้
สมรรถนะของตนในระดับมากที่สุดด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ

และกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.64
(SD = 0.52) และด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยและส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.61 (SD = 0.46) ส่วนผู้บังคับบัญชารับรู้
สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมในระดับมากทุกสมรรถนะ
มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 3.59 (SD = 0.79)
- 4.41 (SD = 0.49)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะตามหลักสูตรโดยรวมระหว่างการรับรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา
และเพื่อนร่วมงานด้วยสถิติ Kruskal Willis test

ผู้ตอบแบบสอบถาม	n	mean	SD	p value
ผู้สำเร็จการอบรม	32	4.37	0.53	0.004
ผู้บังคับบัญชา	12	3.99	0.53	
เพื่อนร่วมงาน	16	4.6	0.48	

*p<.05

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสมรรถนะตามหลักสูตรโดยรวมระหว่างการรับรู้ของผู้สำเร็จการอบรม
ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานด้วยสถิติ Kruskal Willis test พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.004$ และเมื่อทำการ
เปรียบเทียบรายคู่พบว่าระดับสมรรถนะตามหลักสูตรระหว่างการรับรู้ของผู้สำเร็จการอบรม และผู้บังคับบัญชาแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ $p = 0.037$

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะตามหลักสูตรระหว่างการรับรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน
ด้วยสถิติ Kruskal Willis test จำแนกตามรายด้านของสมรรถนะ

สมรรถนะ	ผู้เข้าอบรม		ผู้บังคับบัญชา		เพื่อนร่วมงาน		p value
	Mean	SD	Mean	SD	Mean	SD	
สมรรถนะที่ 1 ด้านจริยธรรม	4.64	0.52	4.31	0.6	4.8	0.41	0.021*
สมรรถนะที่ 2 ด้านการปฏิบัติการพยาบาล	4.42	0.7	4.21	0.57	4.58	0.58	0.138
สมรรถนะที่ 3 ด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ	4.61	0.46	4.41	0.49	4.67	0.45	0.125
สมรรถนะที่ 4 ด้านภาวะผู้นำ การจัดการ	4.39	0.64	3.9	0.72	4.6	0.54	0.014*
สมรรถนะที่ 5 ด้านวิชาการและการวิจัย	4.14	0.72	3.59	0.79	4.53	0.59	0.004*
สมรรถนะที่ 6 ด้านการสื่อสารและสัมพันธภาพ	4.48	0.56	4.23	0.6	4.6	0.47	0.179
สมรรถนะที่ 7 ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ	4.26	0.64	3.82	0.7	4.56	0.47	0.013*
สมรรถนะที่ 8 ด้านสังคม	4.38	0.65	4.08	0.53	4.63	0.61	0.031*

*p<.01

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับสมรรถนะตามหลักสูตรรายด้านระหว่างการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานด้วยสถิติ Kruskal Willis test พบว่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นสมรรถนะด้านการปฏิบัติการพยาบาล ($p = 0.138$) และด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ ($p = 0.125$) การรับรู้แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 การวิเคราะห์สมรรถนะตามหลักสูตรจำแนกตามการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานพบว่า ทุกสมรรถนะมีคะแนนในระดับมาก โดยเพื่อนร่วมงานมีการรับรู้สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมในระดับมากที่สุดทุกสมรรถนะ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 4.53 (SD = 0.59) - 4.80 (SD = 0.41)

ผู้สำเร็จการอบรมรับรู้สมรรถนะของตนในระดับมากที่สุดด้านด้านจริยธรรม จรรยาบรรณและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.64 (SD = 0.52) ซึ่งสอดคล้องกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีเชิงจริยธรรมของวิชาชีพพยาบาล¹⁴ และด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.61 (SD = 0.46) ทั้งนี้อธิบายได้ว่าปฏิบัติการพยาบาลในสาขาการพยาบาลการบริจาดและปลูกถ่ายอวัยวะ โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจในหลักจริยธรรม จรรยาบรรณ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การปลูกถ่ายอวัยวะและการบริจาดอวัยวะเป็นการทำความดีที่ไม่สิ้นสุด คือการอุทิศอวัยวะเมื่อยามสิ้นสวณ เป็นคำขวัญของสภาวิชาชีพ ใช้เป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการบริจาดอวัยวะ ดังนั้นผู้ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริจาดอวัยวะ โดยเฉพาะพยาบาลซึ่งทำหน้าที่ตั้งแต่การค้นหาผู้มีโอกาสบริจาดอวัยวะ จนถึงการดูแลภายหลังการปลูกถ่ายอวัยวะ จึงนับว่าพยาบาลผู้ประสานการบริจาดและปลูกถ่ายอวัยวะมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากที่จะทำให้การทำความดีนั้นสำเร็จได้¹⁵

นอกจากนี้ผู้สำเร็จการอบรมรับรู้สมรรถนะด้านคุณลักษณะเชิงวิชาชีพในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการให้คุณค่าและความเชื่อเกี่ยวกับการบริจาดอวัยวะของครอบครัวผู้ป่วยที่มีโอกาสบริจาดอวัยวะและของพยาบาลพบว่าพยาบาลมีการให้คุณค่าและความเชื่อเชิงวิชาชีพสูงสุดในด้านความยุติธรรมและการให้การดูแล โดยอธิบายได้ว่าพยาบาลให้การดูแลผู้ป่วยที่มีโอกาสบริจาดอวัยวะ ควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและดูแลผู้ป่วยและครอบครัว ทั้งในกลุ่มของผู้ที่ต้องการบริจาดและผู้รับการบริจาดให้ได้รับบริการ

อย่างเท่าเทียมกันตามเกณฑ์มาตรฐานของสภาวิชาชีพ มีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างของบุคคลตามมาตรฐานวิชาชีพการพยาบาล¹⁶

ผู้บังคับบัญชารับรู้สมรรถนะของผู้สำเร็จการอบรมในระดับมากทุกสมรรถนะ มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 3.59 (SD = 0.79) - 4.41 (SD = 0.49) สมรรถนะที่ผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ต่ำกว่า 4.00 คือด้านวิชาการและการวิจัย ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ และด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ (mean = 3.59, SD = 0.79; mean = 3.82, SD = 0.70; mean = 3.9, SD = 0.72) ทั้งนี้สอดคล้องกับการประเมินตนเองของผู้สำเร็จการอบรมว่ามีความต้องการความรู้ด้านการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อนำมาพัฒนางานด้านวิชาการ เช่นการจัดทำมาตรฐานแนวปฏิบัติการเขียนบทความ หรือการทำงานวิจัยเป็นต้น สำหรับ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศผู้สำเร็จการอบรมมีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการใช้และการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อพัฒนางานด้านการบริจาดและปลูกถ่ายอวัยวะ ต้องการเข้าถึงฐานข้อมูลทางวิชาการที่มีผลงานทางวิชาการที่หลากหลาย สำหรับสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ การจัดการและการพัฒนาคุณภาพ ผู้สำเร็จการอบรมมีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการทำ R2R หรือการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยและครอบครัวผู้บริจาดและผู้ป่วยปลูกถ่ายอวัยวะ

4.3 การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะตามหลักสูตรโดยรวมระหว่างการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานด้วยสถิติ Kruskal Willis test พบว่ามีแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.004$ และเมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่าระดับสมรรถนะตามหลักสูตรระหว่างการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการอบรม และผู้บังคับบัญชาแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.037$ ทั้งนี้อธิบายได้ว่าในการทำงานร่วมกันของทีมสหวิชาชีพ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ และบทบาทที่แตกต่างกัน อาจทำให้เกิดความแตกต่างของความคิดเห็นด้านการปฏิบัติของแต่ละวิชาชีพได้ อย่างไรก็ตามก็มีเป้าหมายในการทำงานเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้การร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลในองค์การเพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน เป็นการทำงานที่เกิดจากการประสานสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน จะนำไปสู่การพัฒนาและยกระดับผลงานขององค์การก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานที่ตอบสนองของผู้รับบริการ

4.4 การเปรียบเทียบระดับสมรรถนะตาม
หลักสูตรระหว่างการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการอบรม ผู้บังคับบัญชา
และเพื่อนร่วมงานด้วยสถิติ Kruskal Willis test จำแนกตาม
รายด้านของสมรรถนะพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นสมรรถนะด้านการปฏิบัติการ
พยาบาล ($p = 0.138$) และด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพ
($p = 0.125$) การรับรู้แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ทั้งนี้อธิบายได้ว่าผู้สำเร็จการอบรมมีการปฏิบัติการพยาบาล
ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพ กฎหมาย และจรรยาบรรณวิชาชีพ
ซึ่งกำหนดและควบคุมการปฏิบัติสภาการพยาบาล สอดคล้อง
กับการศึกษาสมรรถนะของพยาบาลผู้ประสานงานการรับ
บริจาคและปลูกถ่ายอวัยวะตามการเรียนรู้ของทีมสุขภาพพบว่า
พยาบาลเป็นผู้มีสมรรถนะสูงในด้านการปฏิบัติงานเชิงรุก ดูแล
ผู้ป่วยและครอบครัวผู้ป่วยด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ สามารถ
ทำงานเป็นทีม สามารถตัดสินใจในคลินิก และจัดการกับ
ความขัดแย้งได้¹⁷

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเน้นวิธีการสอนที่เป็นการผสมผสานใช้หลัก
ฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรมในทุกรายวิชา เพื่อส่งเสริมให้ผู้
เข้ารับการอบรมเกิดความเข้าใจขั้นตอนการนำหลักฐานเชิง
ประจักษ์ไปใช้ และสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจทางการ
พยาบาลผู้บริจาคอวัยวะและผู้ป่วยปลูกถ่ายอวัยวะได้จริง
2. ควรเพิ่มเนื้อหาด้านวิชาการและการวิจัย เช่น
การจัดทำมาตรฐานแนวปฏิบัติ การเขียนบทความ การทำงาน
วิจัย การทำ R2R หรือการพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมการดูแล
ผู้ป่วยและครอบครัวผู้บริจาคและผู้ปลูกถ่ายอวัยวะ เป็นต้น
3. ควรเพิ่มสมรรถนะด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ
ภาวะผู้นำ การจัดการ และการพัฒนาคุณภาพ
4. ควรเพิ่มเนื้อหาและการฝึกปฏิบัติการด้าน
เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อให้ผู้อบรมสามารถใช้และการจัดทำ
ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนางานด้านการบริจาคและปลูกถ่าย
อวัยวะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลกระทบของการได้รับการอบรม
หลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาการบริจาคอวัยวะ
และปลูกถ่ายอวัยวะ โดยการศึกษาจากผู้ให้บริการ เช่น
ครอบครัวผู้บริจาคอวัยวะ หรือผู้ป่วยและครอบครัวผู้ป่วย

ปลูกถ่ายอวัยวะเป็นต้น

2. ควรศึกษาความต้องการของพยาบาลในด้าน
การปฏิบัติหน้าที่เป็นพยาบาลสาขาการบริจาคอวัยวะและ
ปลูกถ่ายอวัยวะเป็นระยะเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมและ
วางแผนการจัดการอบรมในอนาคต

3. ควรศึกษาบทบาทหน้าที่ของพยาบาลที่ปฏิบัติ
หน้าที่การพยาบาลการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะที่
ปฏิบัติงานจริง โดยเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อเป็น
ข้อมูลในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ และทิศทางการพยาบาล
เฉพาะทาง สาขาการบริจาคอวัยวะและปลูกถ่ายอวัยวะ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ ที่ได้สนับสนุนทุนสำหรับการวิจัย
ครั้งนี้

References

1. The Thai Red Cross Organ Donation Centre.
Transplants Coordination Manual. Bangkok:
n.p; 2011. (in Thai)
2. Thitawat, V., editors. Report of Organ Transplantation.
Bangkok: The Thai Red Cross Organ Donation
Centre; 2018. The Thai Red Cross Organ
Donation Centre. (in Thai)
3. Neamsri, P., Lelawong, S. Guidelines for
nursing services, organ donations and organ
transplants. Pathumthani: Suetawan Printing
House; 2017. (in Thai)
4. Department of Human Resource Development
of Praboromarajchanok Institute For Health
Workfoce Development. Guidelines for the
development of 5 specialized courses and
community health. Nonthaburi : Suetawan
Printing House; 2017. (in Thai)
5. Boromarajonani College of Nursing Nopparat Vajira.
Program of Nursing Specialty in Nursing for
Organ Donation and Transplantation. Bangkok:
n.p; 2017. (in Thai)

6. Kooariyakul, A., Chidnayee, S., Wuttijurepan, A., Udomleard, M., Lortamma, P., and Sripalakich, J. The Evaluation of the Bachelor of Nursing Curriculum Revised Edition 2012, Boromarajonani College of Nursing, Uttaradit Boromarajonani College of Nursing. Uttaradit Journal Nursing. 2017; 9(1): 44-58. (in Thai)
7. Thailand Nursing and Midwifery Council. The council announced Basis of preparation of training courses in specialized nursing and management courses (No. 2). 2014. [cited 2019 April 25].
8. Clark, K. R. (2017). Managing the Higher Education Classroom. Radiologic Technology, 89(2); 210-213.
9. Keating, S. B., & DeBoor, S. S. (2018). Curriculum Development and Evaluation in Nursing Education (Vol. Fourth edition). New York, NY: Springer Publishing Company.
10. Jamjan, L., & Pomisrikeaw, S. Trend of Using Nurse Preceptor for Enrichment learning for the Learner. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2018; 19(Special): 34-38. (in Thai)
11. Ulrich, B. T., & Sigma Theta Tau International. (2018). Mastering Precepting, Second Edition (Vol. Second edition). Indianapolis, IN: Sigma.
12. Julawong, O., Munsil, J., and Taweewanich., S. Application of Evidence-Based Practice in Nursing Professions. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2018; 19(2): 8-14. (in Thai)
13. Hahn, J. A. (2010). Practicum Projects of Value: A Successful Strategic Partnership Between Nurse Executives and Master's Level Academia. Nursing Economics, 28(3); 143-148.
14. Thepnimit, S., Untaja, P., and Kanglee, K. Moral Development in Nursing Profession. Journal of The Royal Thai Army Nurses. 2018; 19(2): 136-142. (in Thai)
15. Nurse Organization. The development of advanced nursing practice by providing a systematic concepts. Nonthaburi: Nurse Organization Ministry of Public Health; 2013. (in Thai)
16. Kitbunyonglert, S., Petpichetchian, W., Kitrungrrote, L. Moslem Families' Values and Belief Concerning Organ Donation. Thai Journal of Nursing Council. 2014. [cited 2019 April 25].
17. Negreiros, FDS. (2017). Multi-professional team's perception of nurses' competences in liver Transplantations. Rev Bras Enferm (Internet), 70(2); 242-248.